

Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová) 1935–1943 (1946)

V dnešní době již bohužel nezjistíme přesné datum založení pražské firmy Jack Ringler, popřípadě Ringler-Film, a dokonce ani dochované archivní materiály a literatura se na datu vzniku neshodují. Literatura datuje založení firmy na přelom dvacátých a třicátých let 20. století. Zdeněk Štábla¹⁾ klade samotný vznik firmy Ringler-Film, půjčovny a výroby filmů se sídlem v paláci Fénix na Václavském náměstí 60, do září roku 1930. Podle Jiřího Havelky²⁾ provozoval půjčovnu Ringler-Film Josef [!] Ringler v letech 1927–1937 a od roku 1931 měla firma distribuovat zahraniční filmy do tuzemských kin. V rozporu s výše uvedenými literárními údaji jsou však některé archivní dokumenty, konkrétně vydání živnostenského listu J. Ringlerovi, který vystavil Magistrát hlavního města Prahy (MHMP) teprve 12. listopadu 1935.³⁾ Obdobně nejasná situace ohledně

založení je i u firmy Arnoštka Ringlerové. Živnostenský list vydal MHMP A. Ringlerové 2. října 1937,⁴⁾ ale v přihlášce provozního majetku židovských podniků uvedl treuhänder Wilhelm Ernst u A. Ringlerové datum 25. listopadu 1926 [!] jako den vydání živnostenského listu.⁵⁾

Další nejasnosti se týkají názvu firmy (názvů firem). Z. Štábla⁶⁾ a J. Havelka⁷⁾ uvádějí obě firmy manželů Ringlerových pouze pod společným názvem Ringlerfilm, naopak archivní dokumenty v AHMP⁸⁾ obě firmy striktně oddělují na společnost Jack/Jakub Ringler a Arnoštka Ringlerová a dokumenty uložené v Národním filmovém archivu⁹⁾ obsahují všechny tři výše uvedené názvy, popřípadě německé ekvivalenty Jacob Ringler a Ernestine Ringler. Přestože tedy byly po vydání živnostenského listu A. Ringlerové obě firmy manželů Ringlerových alespoň úředně uváděny

1) Zdeněk Štábla, *Data a fakta z dějin čs. kinematografie, 1896–1945*, sv. 3/1. Praha: ČSFÚ 1990, s. 157.

2) Jiří Havelka, *Čs. filmové hospodářství. 1. Zvukové období 1929–1934*. Praha: Čefis 1935, s. 139. J. Havelka, *Kdo byl kdo v československém filmu před r. 1945*. Praha: ČSFÚ 1979, s. 214.

3) Archiv hlavního města Prahy (AHMP), f. Magistrát hlavního města Prahy — živnostenský referát (MHMP — ŽR), č. j. II A 64911/35, Živnosti svobodné 1935.

4) AHMP, f. MHMP — ŽR, č. j. II A 65235/37, Živnosti svobodné 1937.

5) Národní filmový archiv (NFA), f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 75, Přihláška provozního majetku židovských podniků.

6) Z. Štábla, c. d., sv. 3/1. Praha: ČSFÚ 1990. Z. Štábla, c. d., sv. 3/2. Praha: ČSFÚ 1990. Z. Štábla, c. d., sv. 4. Praha: ČSFÚ 1990.

7) J. Havelka, c. d. 1 *Zvukové období 1929–1934*. Praha: Čefis 1935, s. 139. J. Havelka, c. d. 2 *rok 1935*. Praha: Čefis 1936, s. 29. J. Havelka, c. d. 3 *rok 1936*. Praha: Čefis 1937 s. 35. J. Havelka, c. d. 4 *rok 1937*. Praha: Čefis 1938 s. 58.

8) AHMP, f. MHMP — ŽR.

9) NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová).

jako oddělené,¹⁰⁾ fungovaly pravděpodobně pod společným vedením, čemuž nasvědčují dochované účetní knihy,¹¹⁾ stejná adresa obou firem a zpráva Josefa Kapra,¹²⁾ který prováděl revizi majetku a exploatačních výnosů obou firem u Zdar-filmu.

Ať je datum vzniku a název firmy Ringler-Film jakkoliv sporné, faktem zůstává, že mezi léty 1931–1937 firma dovezla do ČSR celkem dvanáct zahraničních titulů, z toho nejvíce v prvním uvedeném roce.¹³⁾ Pět filmů bylo dovezeno z Německa (HLEDÁ SE PACHATEL, PAT A PATACHON SE UČÍ NĚMECKY, ANI DEN BEZ TEBE, PŘEVOZNICE MARIE,¹⁴⁾ PŘÍSTAV LÁSKY¹⁵⁾), po dvou ze Spojených států amerických (RIN-TIN-TIN VE SLUŽBÁCH SPRÁVEDLNOSTI, NA NEBEZPEČNÉ STOPĚ) a Dánska (PAT A PATACHON ČAROSTŘELCI, PAT A PATACHON NA ZÁLETECH) a po jednom filmu z Polska (PALÁC NA KOLEČKÁCH), Rakouska (MILIONÁŘI)¹⁶⁾ a Velké Británie (SKVRNITÝ PÁS). V roce 1935 převzala společnost Ringler-Film k exploataci na pět let československý film Václava Kubásky POZDNÍ LÁSKA,¹⁷⁾ vyrobený společností Fortuna film, který distribuovala do roku 1939. Téhož roku, dne 27. září 1935, byla firma Ringler-Film jednou z dvaceti šesti dovozních firem, které podepsaly kartelovou smlouvu pro nákup filmů v zahraničí, jejímž hlavním smyslem bylo omeze-

ní přemrštěných cen účtovaných za předváděcí práva při nákupu filmů. Smlouva platila do 30. června 1937.¹⁸⁾ S ohledem na to, že firma Ringler-Film nebyla uvedena v ročenkách filmového hospodářství za roky 1938 a 1939 mezi filmovými půjčovnami, můžeme usuzovat, že společnost pravděpodobně již nedovezla ani nezačala distribuovat nový tuzemský film.¹⁹⁾

Firma se dále kromě dovozu a distribuce zahraničních titulů podílela v první polovině třicátých let 20. století na dodatečném ozvučení tří československých němých filmů. Jako první byl v roce 1932 ozvučen snímek Martina Friče CHUDÁ HOLKA z roku 1929,²⁰⁾ v dalším roce následoval film Nikolaje Larina HANIČKO, CO S TEBOU BUDE? z roku 1927,²¹⁾ který byl po ozvučení uváděn pod titulem DVĚ OČI, KTERÉ NEZKLAMOU, a v roce 1934 proběhlo ozvučení filmu Václava Kubásky ČAROVNÉ OČI z roku 1923.²²⁾

Začátek postupného konce obou firem nastal 11. července 1939. Toho dne informoval *Filmový kurýr* o změnách ve Svazu filmového průmyslu a obchodu. Několik firem, mezi něž patřil i Ringler-Film, přestalo být kvůli prohlášení za židovské podniky členy svazu.²³⁾ K pozastavení činnosti firem J. Ringlera a A. Ringlerové došlo 15. října 1939. Kopie filmů společnosti Jack Ringler POZDNÍ LÁSKA, MILIONÁŘI, PŘEVOZNICE MARIE a PŘÍ-

10) AHMP, f. MHMP — ŽR, poř. č. 378, 379, Soupisový list obchodů a živností v hlavním městě Praze.

11) NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 96, Kniha účtů s biografií. NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. a 97, Pomocná kniha.

12) Tamtéž, inv. č. 23, Revize majetku a exploatačních výnosů filmů firmy Jakob Ringler u Zdar-Filmu.

13) J. Havelka, c. d. 1 *Zvukové období 1929–1934*. Praha: Čefis 1935, s. 139. J. Havelka, c. d. 2 *rok 1935*. Praha: Čefis 1936, s. 29. J. Havelka, c. d. 3 *rok 1936*. Praha: Čefis 1937 s. 35. J. Havelka, c. d. 4 *rok 1937*. Praha: Čefis 1938 s. 58.

14) NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 10, Monopol a registrace filmu.

15) Tamtéž, inv. č. 11, Monopol a registrace filmu.

16) Tamtéž, inv. č. 8, Smlouva na monopolní práva.

17) Tamtéž, inv. č. 9, Vyrovnání dluhu, vyúčtování. Z. Štábla, c. d., sv. 3/2. Praha: ČSFÚ 1990, s. 503.

18) Z. Štábla, c. d., sv. 3/2. Praha: ČSFÚ 1990, s. 521.

19) J. Havelka, *Filmové hospodářství. 5 1938*. Praha: Čefis 1939. J. Havelka, *České filmové hospodářství. 6 1939*. Praha: Čefis 1940.

20) Z. Štábla, c. d., sv. 3/1. Praha: ČSFÚ 1990, s. 113.

21) Z. Štábla, c. d. Praha: ČSFÚ 1990, s. 344.

22) J. Havelka, c. d. 1 *Zvukové období 1929–1934*. Praha: Čefis 1935, s. 139. Z. Štábla, c. d., sv. 3/1. Praha: ČSFÚ 1990, s. 157.

23) Z. Štábla, c. d., sv. 4. Praha: ČSFÚ 1990, s. 168.

STAV LÁSKY²⁴⁾ byly převzaty k exploataci firmou Zdar-Film, které mělo připadnout dvacet pět procent z výnosu,²⁵⁾ zbytek částky měl pokrýt náklady Ringler-Filmu a věřitelů. K 1. lednu 1940 se zvýšila provize Zdar-Filmu z těchto filmů na čtyřicet procent a ještě tentýž rok prodal Ringler-Film Zdar-Filmu monopolní práva pro území Protektorátu Čechy a Morava na film PŘEVOZNIČE MARIE. Stejný osud potkal i společnost Arnoštka Ringlerová. Kopie filmů POBOČNÍK JEHO VÝSOSTI,²⁶⁾ ANTON ŠPELEC OSTROSTŘELEČ,²⁷⁾ REVISOR, RIN-TIN-TIN VE SLUŽBÁCH SPRÁVEDLNOSTI, PAT A PATACHON SE UČÍ NĚMECKY, PAT A PATACHON ČAROSTŘELCI, PAT A PATACHON NA ZÁLETECH a TYL ENŠPÍGL převzala k exploataci též firma Zdar-Film. Provize pro společnost Zdar-Film činila třicet pět procent.²⁸⁾ Firma Zdar-Film dále od firmy Arnoštka Ringlerová zakoupila tři kopie filmu NA NEBEZPEČNÉ STOPĚ.²⁹⁾ Dne 19. února 1940 byl jmenován treuhänderem obou firem manželů Ringlerových W. Ernst,³⁰⁾ který ve své funkci nevydržel dlouho a v průběhu března a dubna téhož roku byl odvolán a nahrazen novým treuhänderem Dr. Hansem Dorasilem.³¹⁾ Živnostenský referát MHMP obdržel 10. června 1940 oznámení J. Ringlera, jímž se vzdal svého oprávnění k provozování živnosti „koupě, prodej, půjčování a výroba filmů s vylou-

čením všech úkonů, které spadají do řemeslné živnosti fotografické“.³²⁾ O zrušení živnostenského oprávnění „obchod s kinematografickými filmy a půjčování jich“³³⁾ za A. Ringlerovou požádal treuhänder Dr. H. Dorasil 17. října 1940. Kvůli vypořádání všech dluhů a finančních pohledávek obou společností však definitivní likvidace firem proběhla až dne 13. dubna 1944. Ze všech materiálů uložených v kanceláři treuhändra W. Ernsta a později u Dr. H. Dorasila se zachovaly pouze dva svazky spisů, dvě účetní knihy a pokladní deník, které byly uschovány u Českomoravské společnosti pro úzký film, jejíž ředitel p. František Morávek³⁴⁾ byl pověřen účetní likvidací židovských firem spravovaných Dr. H. Dorasilem.³⁵⁾ Po druhé světové válce převzala výše zmíněný materiál nejprve Státní půjčovna filmů³⁶⁾ a poté byl fond s názvem Ringler-Ringlerová uložen v Podnikovém archivu Ústředního ředitelství Československého státního filmu.

Až na několik málo písemností z druhé poloviny třicátých let 20. století jsou ve fondu Ringler-Film uloženy zejména dokumenty z let čtyřicátých, tedy z období přebírání obou firem od manželů Ringlerových pod nucenou správu treuhänderů W. Ernsta a Dr. H. Dorasila. Dochovaný materiál obsahuje převážně hospodářské a finanční informace týkající se organizace a činnos-

24) NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 60, Náhrada za dva ztracené díly.

25) Tamtéž, inv. č. 13, Vyúčtování Zdar-Filmu.

26) Tamtéž, inv. č. 59, Korespondence ve věci práv na filmy.

27) Tamtéž.

28) Tamtéž, inv. č. 61, 62, 64, 65, 68, 69 a 77, Vyúčtování Zdar-Filmu.

29) Z. Š t á b l a, c. d., sv. 3/1. Praha: ČSFÚ 1990, s. 157.

30) NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 1 a 55, Jmenovací dekrety W. Ernsta treuhänderem obou společností a jeho zproštění funkcí.

31) Tamtéž, inv. č. 2 a 56, Jmenovací dekrety Dr. H. Dorasila treuhänderem obou společností. Z. Š t á b l a, c. d., sv. 3/1. Praha: ČSFÚ 1990, s. 157.

32) AHMP, f. MHMP — ŽR, č. j. II A 64911/35, Živnosti svobodné 1935. NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 3, Rezignace J. Ringlera na živnostenské oprávnění.

33) AHMP, f. MHMP — ŽR, č. j. II A 65235/37, Živnosti svobodné 1937. NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 58, Žádost MHMP — ŽR o zrušení živnostenského listu.

34) NFA, f. Ringler-Film (Jack Ringler, Arnoštka Ringlerová), inv. č. 22, Pokyny F. Morávkovi ve věci konkursu na firmu Jack Ringler.

35) Tamtéž, inv. č. 92, Protokol o likvidaci firem pod správou Dr. H. Dorasila.

36) Tamtéž, inv. č. 93, Protokol o převzetí a prohlídce spisů firem Jakub Ringler a Arnoštka Ringlerová.

ti společností, korespondenci, vypořádávání pohledávek a postupné likvidace židovských firem pod německou správou. Přestože je fond značně torzovitý, společně s literaturou zapadá do širšího historického kontextu nejen temného období české kinematografie, ale soudobých českých dějin všeobecně.

Další osud rodiny Ringlerových byl tragický. V transportu Au1 č. 718 vypraveném 15. května 1942 z Prahy do Terezína byli mezi tisícovkou deportovaných židů i J. Ringler se svou rodinou. Po dvou letech strávených v terezínském ghettu nastoupila 18. května 1944 celá rodina spolu s dalšími dvěma a půl tisíci lidmi do transportu Eb č. 526 směřujícím na východ do vyhlazovacího tábora Osvětim, z něhož se už nevrátili.³⁷⁾

Jiří Kutil

37) Petr Bednářík, *Arizace české kinematografie*. Praha: Karolinum 2003, s. 101, 123. Miroslav Čvančara, *Odejít, či zemřít? Osudy českých a německých herců a filmařů za nacismu*. Online: <http://www2.holocaust.cz/cz/resources/ros_chodes/2007/11/cvancara_film>, [cit. 4. 9. 2014]. Jakub Ringler. Dostupné online: <<http://www2.holocaust.cz/en/victims/PERSON.ITI.1772902>>, [cit. 4. 9. 2014]. Jakub Ringler. Dostupné online: <<http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/ghetto/detail.php?table=ghetto&col=id&value=1772902>>, [cit. 4. 9. 2014]. Ester Ringlerová. Dostupné online: <<http://www2.holocaust.cz/en/victims/PERSON.ITI.1772889>>, [cit. 4. 9. 2014]. Ester Ringlerová. Dostupné online: <<http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/ghetto/detail.php?table=ghetto&col=id&value=1772889>>, [cit. 4. 9. 2014]. Leo Ringler. Dostupné online: <<http://www2.holocaust.cz/en/victims/PERSON.ITI.1772915>>, [cit. 4. 9. 2014]. Leo Ringler. Dostupné online: <<http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/ghetto/detail.php?table=ghetto&col=id&value=1772915>>, [cit. 4. 9. 2014].